A folyamatosan elhallgatott Selmec

dr. Rigó Mihály
okl. aranydiplomás erdőmérnök és okl. építőmérnök

„Ha küzdesz, veszíthetsz, ha nem küzdesz, már veszítettél.”
dr. Regdon Ibolya, a szegedi Radnóti Gimnázium tanára

Az előzmény

2022. szeptemberben méltóvá váltam Sopronban az aranydiploma átvételére A Soproni Egyetem elődje köztudottan a selmeci Bányászati Akadémia volt.
Az eltelt 50 év alatt a Budapesti Műszaki Egyetemen (BME-en) az építőmérnöki oklevelet is megszereztem, két egyetemhez is kötődök, mindkét iskola dolgaiba belelátok.
A Mérnök Újság (MÚ) 2022. augusztus-szeptemberi számában olvastam egy aláírás nélküli írást az Institutum Geometrico-Hydrotechnicum (IGH) 1782-es alapításáról, mint a Műegyetem elődjének. Kiderült, hogy ez szó szerinti másolata „A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem története 1782-2000” című írásnak, mely a BME honlapján látható.
Megdöbbenéssel olvastam ismét a nyilvánvaló csúsztatásokat. Jelen dolgozatot a felháborodásom miatt adtam közre.
Idézet tovább, melyet a MÚ mechanikusan átvett:
„**1782**. augusztus 30: a Műegyetem első, közvetlen elődintézményének alapító rendelete. A budai tudományegyetem bölcsészeti karán alapított Institutum Geometrico-Hydrotechnicum volt az első polgári mérnökképző intézet Európában, amelyben egyetemi szervezetben oktatták a műszaki tudományokat …”
https://www.bme.hu/egyetem-multja-tortenete

Mi a baj?

A MÚ cikke a BME ürügyén lényegében a hazai mérnökképzés történetét írja le erősen torzítva. A cikk a magyar műszaki felsőoktatás tényeinek ismertetésekor csak a Műegyetemről szól, közben egyszer sem kerül említésre Selmecbányán a Bányászati Akadémia.
Mintha nem is létezett volna!
Ez pedig egy rendkívül súlyos történelemhamisítás.
Tanúi lehetünk egy játéknak, mely szóforgatáson alapul, amely során figyelmen kívül hagyja a tényeket.
Az akkori fogalmakat a mai jelentésük alapján értelmezi, lényegében félreértelmezi.
A torzítás mögött sajnos kirekesztő érdek tételezhető fel, amely a BME mindenek előtti elsőbbségért folyik.
A folyamat során a BME-t elhallgatással, történelemhamisítással próbálják előnyhöz juttatni.

Mit állít a MÚ cikke a BME-ről?

A BME és a MÚ az IGH-t előintézménynek nevezi. Érdemes megnézni a szervezet nevét, ahogyan a saját korában nevezték, mely nem universitas, hanem csak egy technikum, mely ma legfeljebb egy középiskola.
Azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a műszaki egyetemeket általában szinte sehol sem bölcsészeti karokkal összevontan alapították.

Ha egy tánciskola kapott volna két szobát a budai bölcsészkaron, akkor ma egyetemi szintű táncos képzésről írnának?
Az IGH különben is csak egy földmérő és folyórendező iskola volt, ez a képzési portfolió szinte semmi a Műegyetem mai kínálatához, vagy a korabeli akadémiákhoz képest.

Mit ír le a MÚ cikke a selmeci Bányászati Akadémiáról?
Semmit!
Ezzel szemben mi is a valóság?
„Aligha van a magyar tudomány- és oktatásügy történetének kiemelkedőbb nemzetközi hatású intézménye, mint a Selmeci Bányászati Akadémia, **amely Magyarország első műszaki felsőfokú intézménye** és egyben a világon — az 1765-ben alapított Freibergi Bányászati Akadémia után — másodikként alapított bányászati felsőfokú intézmény volt (1770).”
http://real-eod.mtak.hu/4544/1/Tanulmanyok_1993_27_Poka_A_Selmeci_Banyaszati_Akademia.pdf

Fogalmaink zűrzavara
Ma két alapfogalmunk van a felsőoktatásban: az egyetem és a főiskola. Az egyetem a több és a magasabb. Az egyetem többféle szakterületen oktat, a képzési színvonala is ennek magasabb.
De ez nem volt mindig így. **A középkorban kikötötték azt, hogy az egyetemnek legalább négy szakterületet kell oktatni. A kötelező szakterületek: teológia, jogi, orvosi ismeret, és a művészet.** Ha elfogadnánk ma az egyetemek négykaros rendelkezését, akkor a mai egyetemeink nagy részét nem is lehetne egyetemnek nevezni, hiszen pl. a Budapesti Műszaki Egyetem, az Állatorvosi Egyetem, az Orvostudományi Egyetem, a Színház- és Filmművészeti Egyetem, a Testnevelési Egyetem, a Zeneakadémia sem lenne egyetemnek nevezhető, mivel mindnél hiányzik a négyből valami.
Volt, amikor a főiskola nem jelentett automatikusan alacsonyabb képzési szintet, csak kevesebb szakterületen végzett oktatást, de az egyetemmel azonos színvonalon.
Van, ahol az egyetem a főiskolák halmaza.

Volt idő, amikor a főiskolák egyetemekké váltak, mint legutóbb Magyarországon, amikor szinte minden sarki tánciskola hirtelen egyetem lett, lehetett. Nem lehet tudni, hogy egyes főiskolák mi miatt rukkoltak elő egyetemmé. Lehetne itt példaként a kaposvári egytemre gondolni.

„A **Kaposvári Egyetem** a Pannon Agrártudományi Egyetem Állattenyésztési Kara, a Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola és a Takarmánytermesztési Kutató Intézet összevonásával alakult meg 2000. január 1-jén.
2004-ben jött létre a Gazdaságtudományi Kar és a Művészeti Főiskolai Kar, így a karok száma négyre emelkedett. A Kaposvári Egyetem Tanácsa 2005. január 1-jével létrehozta az Egészségtudományi Centrumot, mely részben önálló gazdálkodású egységként működik az egyetemen belül. 2006. január 1-jétől az intézmény integráns része lett a Lovasakadémia Ágazat és a Vadgazdálkodási Tájközpont, a Kiskunfélegyházi Gímszarvas Tenyészeti Telephellyel együtt, amelyek a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumtól kerültek vissza a Kaposvári Egyetemre.” Mintha a bármit söpörjünk egybe – elv szerint, kicsit kényszeredetten, mentek volna a dolgok.
Van olyan is – a leghíresebb francia egyetem esetén, az École Polytechnique -nál – amikor az intézmény nevében nincs benne az egyetem szó, a címben csak egyszerűen iskolának nevezik önmagukat! Mégsem vitatja senki, hogy ez egy komoly egyetem!
„A kir. József-műegyetem teljes technikai főiskola.” Most akkor főiskola vagy egyetem?

Ma az egyetemi világban lényegében két teljesen ellentétes folyamat figyelhető meg. A budapesti nagy egyetemek – szembe menve a középkor 4 karos egyetemi modelljével – egy-egy témakörre szakosodva külön váltak. Hiszen pl. az egykori óbudai tudományegyetemből kivált és önálóvá alakult az Állatorvosi, a Semmelweis és a Műszaki Egyetem, de még a teológia is.
Ezzel szemben a vidéki egyetemeknél minden egy helyen található. Erre jó példa Miskolc esete, amely kifejezetten nehéziparinak indult, de mára már van ott:

Műszaki Földtudományi Kar
Műszaki Anyagtudományi Kar
Gépészmérnöki és Informatikai Kar
Állam- és Jogtudományi Kar
Gazdaságtudományi Kar
Bölcsészettudományi Kar
Egészségtudományi Kar
Bartók Béla Zeneművészeti Kar

Valószínűen ez vár a sopronira is. Nem nehéz erre a jelenségre magyarázatot találni: a nagy budapesti egy-egy szakterületre beállt egyetemek országos beiskolázottságúak, rengeteg jelentkezővel, míg a vidékiek hallgatói csak egy kisebb városból, esetleg egy régióból származnak, és jóval kevesebben vannak.

Mintha a felsőfokú iskola fogalma állandó változás alatt állna. **Mintha nem a tanintézmény megnevezése lenne fontos, hanem azt, hogy ott mit tanítottak.**
A felsőfokú intézmények köre a történelem során több, ma már jórészt ismeretlen tanintézeti, oktatási forma is rendelkezett. Ilyen az akadémia. **Az akadémiákat ma szinte lehetetlen egyetemnek nevezni, állhattak azok koruk legmagasabb szintjén, mert akik oktatáspolitikáról döntenek, ez az érdeke!**

Akadémia kontra egyetem

AKADÉMIA

Az ókorban a tudományokkal való foglalkozás színhelye, az akadémia.
A reneszánsz idején, a 15-16-17. században az egyetemekre alkalmazták (az universitas mellett vagy helyett). Ebben az értelemben vett hazai előfordulása is ismert.

1850-től az akadémia, mint oktatási intézmény általános jelentése a tanügyi köznyelvben: érettségivel zárt középiskolai tanulmányokra épülő, szakjellegű képzettséget nyújtó, 2-4 évfolyamos felsőfokú oktatási intézmény (pl. jogakadémia, zeneakadémia, Ludovika Akadémia, hittudományi akadémia, mezőgazdasági akadémia stb.).

https://retorika.hu/beszed_akademia-felsooktatas

Az akadémiát ezek után valószínűen csak szándékosan lehet leminősíteni, lefokozni!?
„A tudományos akadémiák (ismét a mai magyar értelemben-RM) valamely nemzet legmagasabb tudományos testületei.
Az első jelentős tudományos akadémia az itáliai Accademia dei Lincei (1602) volt, ezt követte az angol Királyi Társaság (Royal Society 1662), a francia Académie des Sciences (1666), a Spanyol Királyi Akadémiát 1712-ben alapították. Oroszországban Nagy Péter cár1724-ben

Szentpéterváron hozta létre a Cári Akadémiát. Az Egyesült Államok első tudós társaságát Benjamin Franklin hozta létre 1743-ban, Amerikai Filozófiai Társaság néven." Ezek igazi tartalmat adnak az akadémia fogalmának.

„A Magyar Tudományos Akadémiát gróf Széchenyi István alapította 1825-ben. … a tudományirányítás legfőbb állami szerve lett. … Mai feladata egyszerre ellátni az intézethálózat irányítását és betölteni a legmagasabb nemzeti tudományos társaság szerepét."
https://hu.wikipedia.org/wiki/Akad%C3%A9mia_(tudom%C3%A1nyos_t%C3%A1rsas%C3%A1g)

„**akadémia** (gör.):

1. Akadémosz hérosznak szentelt nyilvános tér Athén közelében. A platán- és olajfákkal körülvett akadémia Zeusznak, Prométheusznak, Athénének és más isteneknek szentelt oltárok álltak. Itt tanított Platón, majd tanítványai, akiket a helyről akadémikusoknak hívtak (→gimnázium). –
2. *2*. Cicero Puteoli melletti birtoka. –
3. **felsőfokú tanintézet, melyben az egyetemmel szemben egy tudományt v. művészetet művelnek**.
   Vannak bányászati, hadi, kereskedelmi, jogi, teológiai, hittudományi akadémiák. –
4. tudósok társasága.→pápai akadémiák"

http://lexikon.katolikus.hu/A/Akad%C3%A9mia.html

„**egyetem** (lat. universitas, studium generale): felsőfokú oktatási intézmény …"
De voltak „5 karos "akadémiák …", melyeken teológiát, jogot, orvostudományt, bölcseletet és irododalmat" Az eddigi fogalmaink szerint az egytemet akadémiának nevezték.
http://lexikon.katolikus.hu/E/egyetem.html

A lényeg: mind az akadémia, mind az egyetem felsőfokú intézmény volt!

Az akadémiák korabeli megítélése

Az akadémia Mária Terézia korának kedvelt iskolatípusa volt, mely sajnos a korral együtt múlt el, pedig egészen kiválóan kitalálták a formájukat, a tartalmukat. A korszak számunkra azért érdekes, mert a dolgozatban említett események akkor történtek.

a)
Királyi jogakadémiák működtek Pozsonyban, Győrben, itt végzett pl. Deák Ferenc, Kassán, Nagyváradon, Zágrábban, Temesvárott.
Gazdasági akadémiák nyíltak Óváron, Keszthelyen (=Georgikon), Kassán, Debrecenben, Kolozsvárott. Az egyetem 4 funkciójából egyet vittek, de azt magas színvonalon.
b)
„A **Theresianum** (eredetileg Collegium Theresianum, majd Theresianische **Akademie***)* egy, Mária Terézia főhercegnő, császárné nevét viselő nevelőintézet, akadémia volt Bécsben, eredetileg nemes származású ifjak nevelésére, amely 1938-ig állt fenn."
„… létrejöttét az1746. február 24-én aláírt szerződéssel rendelte el az osztrák jezsuita rendtartomány kezdeményezésére a Habsburg császári udvar."
Teréz-akadémia
„A diákok a Habsburg Birodalom vezető családjaiból kerültek ki."
https://mult-kor.hu/cikk.php?id=8782
„… kizárólag nemes ifjak részére …"
A Monarchia vezetőinek gyerekeit rábízták volna egy silány iskolára?

„A Mária Terézia-féle alapítványok szerint az intézetnek kettős célja volt: megkönnyíteni a nemeseknek, hogy fiaik magasabb műveltséghez jussanak, és a közszolgálat számára kiválóbb férfiakat nevelni."
„A jezsuita akadémiákhoz hasonlóan a Theresianum tanrendje három szintből állt: grammatikából, humaniorából (latin-görög irodalomelmélet és irodalomtörténet, a humanisták szerint e tanulmányok humaniorrá, „emberiesebbé" teszik a növendékeket) és filozófiából. A császári udvar kérésére azonban három-, majd később négyéves jogi stúdium is helyet kapott a képzésben. Az akadémián az 1770-es évek végéig a Habsburg Birodalom legnevesebb tudósai tanítottak."
https://hu.wikipedia.org/wiki/Theresianum_(B%C3%A9cs)
„A Theresianum a Habsburg-monarchia történetében reprezentatív oktatásügyi, tudományos és politikai szerepet játszott."
„Az intézmény első, feloszlatás előtti periódusában a monarchia legkiválóbb világi professzorai tanítottak a Theresianumban. A modern tudományok, az ökonómiai-gazdasági tudományok (kameralisztika, statisztika, rendészet és gazdálkodás), természet- és reáltudományok, illetve a mechanikai ismeretek (matematika, kísérleti fizika, mechanika és hidraulika) az akadémián az európai tudományos forradalommal lépést tartva fejlődtek ki és kerültek be a tananyagba. A humán, bölcseleti tudományok, kiváltképp a jog- és történettudomány, kis fáziskéséssel szintén nagy jelentőségre tettek szert. A következőkben tudományonként és tantárgyanként látni fogjuk, hogy a Theresianumban Bécs és ezáltal a monarchia legnevesebb tudósai tanítottak. Az akadémia tanári karát a nemzeti sokszínűség jellemezte. A legtöbb professzor osztrák, illetve német volt, de magyarok, olaszok, csehek is jelen voltak, továbbá elvétve franciákkal, lengyelekkel és angolokkal is lehetett találkozni."
„Az alapítás utáni években (az 1740-es évek végén, az 1750-es évtized első éveiben) modernebbnek számított, mint a bécsi egyetem, amelynek reformjára csak ezt követően került sor, és ebben a collegium nobiliumban tanító tanároknak kulcsszerepük volt."
„A matematika a 18. század folyamán hatalmas változásokon ment át, a tudományos forradalomban a természeti diszciplínák fundamentuma lett. Makó (Pál-RM) 1768-as munkája a differenciál- és integrálszámítást tárgyalja a newtoni és leibnizi példák alapján. A könyv tudományos újszerűségét jól tükrözi, hogy a matematikai analízis a nagyszombati egyetem tananyagában ekkor még semmilyen szinten sem szerepelt."
https://tti.abtk.hu/images/kiadvanyok/folyoiratok/vil%C3%A1gt%C3%B6rt%C3%A9net/vt_2012_1-2/035-068_kokenyesi.pdf

Nem érdekes az, hogy a társadalom krémje számára külön iskolákat hoztak létre, a Theresiumokat, az akadémiákat, miközben 1385 óta ott volt a bécsi egyetem! Minden akadémia estén fel kell tenni a kérdést: miért nem egy meglévőt, miért kellett újakat létrehozni?

„A Bécsi Egyetem az osztrák főváros, Bécs állami egyeteme. 1365. március 12-én nyílt meg, ezzel Európa legrégibb egyetemei közé tartozik, és a német nyelvű egyetemek sorában ez volt az első. Napjainkban mintegy 130 szakon folyik több mint 72 ezer hallgató képzése."
https://hu.wikipedia.org/wiki/B%C3%A9csi_Egyetem

c)
A keszthelyi Georgikon (1797–1848)
A mezőgazdaságtan (oeconomia ruralis) az 1770-es évektől a pesti egyetemen külön tanszéket kapott, de ott sem a mezőgazdaságtan differenciált művelése, sem az elméleti

és a gyakorlati oktatás egysége nem valósulhatott meg. Az utóbbi szempont Tessedik szarvasi iskolájában érvényesült először szép eredménnyel.
Az itteni tapasztalatokra is építve alapította meg Festetics György 1797-ben Keszthely*en a* Georgik*o*nt, mely **Európában az első felsőfokú mezőgazdasági tanintézet volt."**
https://tudastar.almokalmodoi.hu/article/a-keszthelyi-georgikon-1797-1848
„Festetics világosan látta: csak igényes középiskolai tanulmányokkal lehet megalapozni felsőfokú képzést, ezért 1794-ben Csurgón gimnáziumot alapított, ahonnan szép számmal kerültek be a Georgikonba növendékek.
A keszthelyi gimnáziumot 1810-ben líceummal egészítette ki, ahol a matematikát, a gazdaságtant és a természetrajzot a Georgikon tanárai tanították."
https://tudastar.almokalmodoi.hu/article/a-keszthelyi-georgikon-1797-1848

d)
„A **Theresianum Katonai Akadémiát** … (németül: Theresianische Militärakademie) 1751. december 14-én Mária Terézia magyar és cseh királynő, osztrák főhercegnő alapította"
„A Theresianum Katonai Akadémia **volt a világ első katonai akadémiája**, ahol 1918-ig a Habsburg Birodalom … tisztjeit képezték."
https://hu.wikipedia.org/wiki/Theresianum_Katonai_Akad%C3%A9mia

e)
„A bécsi **Konzuli Akadémia** az Osztrák–Magyar Monarchia **egyik legpatinásabb felsőoktatási intézménye** volt, amely nyelvileg és tudományosan is rendkívül magasan képzett diplomatákat adott a dualista államnak. Az intézményt Mária Terézia állította fel 1754-ben Keleti Nyelvek Császári-királyi Akadémiája néven."
„Komoly presztízsre tett szert és idővel a képzés is egyre kiforrottabbá vált. A bekerülés nem volt egyszerű, még úgy sem, hogy az Akadémia alapvetően önköltséges volt (ennek megfelelően a célcsoportot inkább a fiatal arisztokraták jelentették), de ösztöndíjas helyeket is biztosítottak a szegényebb, tehetséges fiatalok számára. A nyelvek (latin, újgörög, francia, olasz, török, majd 1833-tól választható tárgyként az angol) mellett például diplomácia- és államtörténetet, Ázsia történetét, magán-, állam- és nemzetközi jogot, a Polgári Törvénykönyvet, általános bírósági és csődeljárási rendet, váltójogot, kereskedelmi jogot, tengeri jogot és statisztikát, táncot, vívást és rajzot tanítottak. A gondosan válogatott tanári kar az intézmény teljes fennállása során nagyon magas színvonalon állt."
https://veritasintezet.hu/hu/mindennapi-tortenelem/6233-a-monarchia-diplomata-elitkepzoje-a-konzuli-akademia
Ismét felmerül: miért nem menet mindez a fővárosi, 1385 óta létező bécsi egyetemen?

f)
A Selmeci Akadémia
„Alapítva: 1735. június 22-én"

Mindkét egyetem (Sopron és Miskolc) büszkén viseli logóján az 1735-ös alapítási évszámot! Meg kellene tőlük tagadni? Ezeket Budapesten nem látják?

https://hu.wikipedia.org/wiki/Miskolci_Egyetem#/media/F%C3%A1jl:Coat_of_arms_of_the_University_of_Miskolc.svg
http://uni-sopron.hu/bemutatkozik-a-soproni-egyetem-uj-logoja
A címerek évszámai identitásképzők!

Tehát 1782-1735= 47 évvel a BME csíraszervezetének alakulása ELŐTT.
„**A tanintézet a legrégebbi**, életképesnek bizonyult bányászati–kohászati iskola, **mérnökképző, műszaki felsőoktatási intézmény** …”
„… a Habsburg Birodalmon belül ez volt az első állami alapítású (nem egyházi) tanintézet.”
„Magyarország évszázadokon keresztül az európai nemesfémtermelés élvonalába tartozott.

A 13. században a kontinensen termelt arany öthatodát, az ezüst egynegyedét adta az ország. Később, a 15–16. században a réztermelésben is világpolitikai szerepet töltött be az ország. Az 1770-es években az állami bevétel 30%-a a bányászat-kohászatból származott.”
Elég elképzelni azt, hogy mennyit kellett tenni ahhoz, hogy valahol a föld alatt lévő kincsből állami bevétel legyen! Akik ezt végrehajtották azok a mai fogalmaink szerinti bányamérnökök voltak. Még csak azt kell elképzelni, hogy ezt megtehessék, miféle tudományokkal kellett tisztában lenniük. Volt-e ez a csak Selmecen megszerezhető tudomány akkora, mint az IGH-kiképzett mérnök ismeretanyaga? Egy mezei földmérőé, vagy egy folyószabálozóé?

„Selmecbányán olyan tanintézet jött létre, amelynek a feladata a bányászati–kohászati szakképzés volt; olyan műszaki szakemberek képzése, akik a bányaművelés, a bányajog, a bányamérés, az ércelőkészítés, a kémlészet–kohászat, valamint a pénzverés–aranyválatás területének szakértői lehetnek, és képesek termelési, igazgatási, jogi feladatok ellátására.”

A Bergschule; 1735. június 22
„A bécsi kamara hozzáértő szakemberei világosan látták a bányászat-kohászat fontosságát, és a **gazdaság vezérágazataként tekintették**.” **Vajon kikre bízták ezt nemzetgazdaságilag kiemelkedő fontosságú ágazatot?**
„… a bécsi udvari kamara 1735. június 22-i leirata alapján valósították meg, a Bergschule (Bergschola, Bányászati–kohászati Tanintézet) megteremtésével.”
„… tananyag négy főtanszakra oszlik:
- bányaügyi jogszabályok,
- bányamérés,

- ércelőkészítési eljárások,
- kémlészet és kohászat.” Vaójában ötből állt, amely a pénzverés volt.

Itt kezdettől bányatiszteket képeztek. Tiszteket, mint a hadseregben, akik nem alávaló feladatokat végeztek, hanem döntési pozíciókba jutottak.

„A tanintézetből kikerült bánya-kohómérnökök (akkoriban még nem nevezték mérnöknek őket) teremtették meg a magyar műszaki oktatás tekintélyét, akik képesek voltak eredményesen működni a kincstári vagy a magántulajdonú bányászati és kohászati üzemekben.”
https://hu.wikipedia.org/wiki/Selmeci_Akad%C3%A9mia

„A Miskolci Egyetem őse a Selmecbányán 1735-ben III. Károly által alapított bányászati-kohászati tanintézet (Bergschule), ahol **a világon elsőként oktattak felsőfokú bányászati-kohászati ismereteket** (Freibergben 1765-től, Berlinben 1770-től, Szentpéterváron 1773-tól). Mária Terézia 1762-ben akadémiai intézménnyé szervezte az iskolát (k.k. Bergakademie). 1846-tól erdészképzés is folyt az akadémián.”
„A selmeci iskola példaként szolgált a későbbiekben alakult európai műszaki főiskolák létrehozásánál. A Párizsi Műszaki Egyetem 1794-ben a selmeci laboroktatás alapján szervezte meg a sajátját. A selmeci professzorok közreműködésével alapították meg Selmecbányától nem messze - Szklenón - a világ első nemzetközi műszaki egyesületét, amelyben 14 ország képviseltette magát.”
Van pár dolog, ami Selmecet megtagadhatatlanná, letagadhatatlanná teszi, mégis sokan megkísérlik!
https://www.uni-miskolc.hu/egyetem-tortenete

„A bécsi udvari kamara 1735. június 22-i leiratában részletesen szabályozta a Selmecbányán fölállítandó tanintézet működését, melynek **céljául a Habsburg Birodalom bányászata-kohászata számára vezető műszaki, jogi és igazgatási szakemberek képzését tűzte ki.”**
„A tanintézet jelentősége abban van, hogy - habár **alapítása szerint második a világon** - a legrégebbi, amely életképesnek bizonyult, s ma is élő bányászati-kohászati mérnökképző, egyben műszaki felsőoktatási intézmény. Úttörő jellegű abban is, hogy a Habsburg Birodalmon belül az első nem egyházi tanintézet volt, állami akarat hozta létre az állam érdekében.”

„15 éves előkészítő tevékenység után III. Károly 1735-ben Bányatiszt Képző Iskolát hoz létre Selmecbányán.
http://real-eod.mtak.hu/4544/1/Tanulmanyok_1993_27_Poka_A_Selmeci_Banyaszati_Akademia.pdf

„Rendszeres bányászati szakoktatással, mely kincstári bányatisztek kiképzésére irányult, Magyarországon már 1735-ben találkozunk.”
http://mtda.hu/books/magyary_zoltan_a_magyar_tudomany_politika_alapvetese.pdf

Az Academia Monastica (Bergakademie) = Selmeci Bányászati Akadémia;1762. október 22.

„1770-re vált teljessé a kiépítettsége, ekkor áttért a hároméves képzési rendszerre, valamint Mária Terézia akadémiai rangra emelte, s neve ettől kezdve lesz Bergakademie, azaz bányászati-kohászati akadémia.”

A selmecbányai Akadémia alapításáról határozó jegyzőkönyv, Mária Terézia aláírásával.

„Az első tanszékre (Gyakorlati bányászati és kémiai tanszék) Nikolaus Jacquint nevezték ki 1763. június 13-án, aki megfelelő felkészülés, azaz a laboratórium, az ásvány- és kőzettár kialakítása után, 1764. szeptember 1-jén kezdte meg ásványtani, kémiai és elméleti kohászattani (metallurgiai) előadásait és laboratóriumi gyakorlatait."

„1765. augusztus 13-án alakult meg a második tanszék [Nikolaus Poda|Nikolaus Poda] jezsuita atya kinevezésével. Poda matematikát, fizikát és mechanika–géptant oktatott."

„… a Gyakorlati bányászati tanszéken pedig Christoph Traugott Delius volt a kinevezett professzor." „Jacquinről tudni kell, hogy a korabeli korszerű kémiát oktatta, elszakadva az akkoriban még általánosnak számító flogisztonista kémia-felfogástól. Tanszéki utóda Giovanni Antonio Scopoli, aki inkább az ásványtan és a botanika szakértője volt. A következő kémia tudós Ruprecht Antal volt, aki híres volt kísérletező és kutatási módszereiről. Ezek a professzorok alakították ki azt a laboratóriumi oktatási módszert, ami **világhírűvé tette Selmecet, és ez a módszer terjedt el egész Európában** a kémia oktatásban (a franciaországi École Polytechnique közvetítésével)."

„… a „bányászat" három ágára építette volna az oktatást: az első évben a bányagépészet oktatása folyna, kiegészítve a matematikával és a mechanikával, aztán jönne a kémlészet és kohászat (a kémiával, az elméleti kohászattal és az ásványtannal), végül a bányaművelés (a földtan-teleptannal, a bányaméréssel, az ércelőkészítéssel, a bányajoggal és az erdészettel)."

1848-ban a matematika-fizika-mechanika tanszéket Christian Doppler vezette!
Mivel a hallgatók egy része részt vett az 1848-as forradalomban, az Akadémián egy időre beszüntették az oktatást.

1867 után „… az addig egységes „bányász" képzésből négy szak lett: bányászati, fémkohászati, vaskohászati és gépészeti–építészeti szak" lett.

„**Az Akadémia nemzetközi híre** ebben az időben elvitathatatlan, de nemcsak a fent említett kémiaoktatás miatt, más területek oktatói, tudósai, diákja is szívesen töltöttek hosszabb-rövidebb időt Selmecbányán (Svédországból, Oroszországból, Spanyolországból, Bajorországból és máshonnan). Selmecen dolgozott néhány hónapig **Alessandro Volta**, de más olasz fizikusok, kémikusok is (Savaresi, Tondi, Lippi stb.). Az akadémián végzett mérnököket szívesen fogadták – a hazai vállalatokon kívül – külföldön is (Törökországtól Mexikóig)."

Az Akadémia későbbi sorsának ismertetésétől eltekintek, mert a célom a kezdetek bemutatása volt. Annak bemutatására, hogy mivé lett egy 1872-es állapotot mutatok be, az akkori tanszékek felsorolásával:
„Az 1872-es állapotoknak megfelelő tanszéki és professzori beosztás:

- Mennyiségtani tanszék,
- Ábrázoló mértani tanszék,
- Általános és elemi vegytani tanszék,
- Elemző erőműtan és szilárdságtani tanszék,
- Ásványtani, geológiai és paleontológiai tanszék,
- Építészeti tanszék,
- Bányaművelési és ércelőkészítési tanszék,
- Bányamérés és geodéziai tanszék,
- Fémkohászat, fémkohótelepek tervezése tanszék,
- Vaskohászat, vasgyártás tanszék,
- Általános és vasgyári géptani tanszék,
- Fémkohászati enciklopédia, vasöntészeti tanszék."

Ugye ez inkább egy műszaki egyetemi profil, mint mondjuk táncművészeti! Mondom ezt úgy is értve, hogy akkoriban ilyen képzés még a Budapesti Műszaki Egyetemen sem volt! De minek is lett volna? Miért akartak volna valamit duplán csinálni?

„Fontos kiemelni, hogy a természettudományos alapképzés nagy súlyt kapott, a matematika–természettudományos képzés óraszáma 10–30%-kal több volt az európai hasonló főiskolák, de még a budapesti műegyetem óraszámánál is."

https://hu.wikipedia.org/wiki/Selmeci_Akad%C3%A9mia

„1762. október 22-én Mária Terézia aláírja az udvari kamara kibővített bizottságának jegyzőkönyvét, amely új típusú bányászati-kohászati tanintézet Selmecbányán történő fölállításáról rendelkezik. Az első tanszékre N. J. Jacquin-t nevezik ki, aki 1764 szeptember 1-jén megkezdi ásványtani, kémiai, elméleti kohászattani előadásait és laborgyakorlatait. 1765-Cől N. Poda a második professzúra tananyagaként matematikát, fizikát, mechanika-gépészetet oktat. 1770-ben a "gyakorlati bányászat-kohászat" tanszékére Chr. T. Delius-t nevezik ki, akit 1772-ben J. T. A. Peithner követ."

„1809-ben az akadémián rendszeresítik - az első évfolyam helyett - a bölcsészeti tanfolyamot (filozófiai kurzust). 1839-ben az **ábrázoló geometria** és építészet, 1840-ben pedig az ásványtan, földtan és őslénytan tanszékével gyarapodik az akadémia. (**Mindkét szakterület első tanszéke volt hazánkban**.)"

A dicső múltunk néhány tétele:

„Meg kell említeni, hogy Selmecbányán oktatták először a világon a kémiát a hallgatók öntevékeny labormunkájára alapozottan. **1794-ben a franciák** "selmeci módszerként" veszik át ezt az új típusú műszaki felsőoktatás megszervezésekor, ahonnan az École Polytechnique példáját követve a 19. század elején világszerte elterjedt az egyetemi és a műegyetemi képzésben.

Ugyancsak emlékeztetni kell arra is, hogy a Selmecbánya melletti Szklenófürdőn került sor - az akkor nemzetközi érdeklődés tárgyát alkotó - Born-féle amalgamáló eljárás félüzemi próbáira, a selmeci professzorok tevékeny közreműködésével.

Ezt az alkalmat ragadta meg Born Ignác, hogy a jelenlevő európai és spanyol-amerikai szakemberek közreműködésével megalakítsa **a világ első műszaki egyesületét** "Societät der Bergbaukunde" néven (1786). Az egyesület néhány éves működése alatt tizenhárom európai és

két amerikai szekciójában 154 tag lépett be az információáramlás meggyorsítása és közös fórum kialakítása reményében, köztük a tudomány olyan óriásai, mint **Lavoisier, Goethe és Watt is**.
Delius bányaműveléstani tankönyvét (Anleitung zu der Bergbaukunst. Wien, 1773) **a francia király költségén és parancsára 1788-ban Párizsban is kiadják s fél évszázadon át tankönyvként használják a francia bányamérnökképzésben."**
https://www.uni-miskolc.hu/uni/univ/tortenet/mult101.htm

„… az egész Habsburg Birodalom számára szakembereket képző bányászati-kohászati akadémiává (k.k.Bergakademie)"
https://www.uni-miskolc.hu/uni/univ/tortenet/

„A matematikai és természettudományos alapon álló, a régi empirikus felfogás és eljárások megjavítására és egészen új csapások kitűzésére hivatott, szoros értelemben vett bányamérnöki elméleti oktatás hazánkban s egyszersmind az egész kultúrvilágon az említett bányásztanodának Selmecen 1763-ban történt megalapításával veszi kezdetét."
„Az akadémiai oktatás három, egy-egyéves tanfolyamra oszlott; az első évben a minden technikának alapját képező matézis (aritmetika, algebra, geometria, trigonometria, stereometria) és fizika (mechanika, hidrostatika, aerometria, hidraulika, optika); a második évben a mineralógia, vegyészet, kémlészet és kohászat; a harmadik évben a bányaműveléstan (beleértve a földtant, ércelőkészìtést, géptant, üzemi szervezetet ós adminisztrációt, a kamerális tudományt, bányajogot és erdészetet is, adatott elő."
„A főiskola különösen laboratóriumi munkákkal kapcsolatos tanítási módszere miatt tűnt ki s oly hírnévre tett szert, hogy hallgatóságában Európa minden művelt nemzete talált képviseletet és mikor a francia állam 1794-ben a párizsi műegyetemet felállította, a selmeci akadémia oktatási módszerét vette alapul."
http://mtda.hu/books/magyary_zoltan_a_magyar_tudomany_politika_alapvetese.pdf

„Az Eötvös Loránd Tudományegyetem története képekben"
„A **selmeci akadémián kívül** itt **tanítottak először egyetemi fokon műszaki tudományokat**, s bár az intézet csak e tudományok viszonylag szűk spektrumában – a vízépítészet és földmérés területén – volt képes színvonalasabb oktatásra …"
http://mek.niif.hu/05200/05268/pdf/kozoktatas2.pdf
Az ELTE – ahonnan kiágaztatják az IGH-t - történetírói legalább egyetlen mondatban megemlítik Selmecet, és ráadásul az igazat leírva, mivel elismeri, hogy Selmecen egyetemi fokon tanítottak műszaki tudományokat.
Miért nem képes erre a BME:

Akadémiák Európában
Hasonlóan történtek a dolgok Európában, mint Magyarországban. A Budapesti Műszaki Egyetemen magalakulásakor az alapítónak eszébe sem jutott, hogy lemásolja a Selmeci Akadémiát, vagy megszüntesse és a BME-n újra létrehozza. Miért tette volna, hiszen ami Selmecen meg volt már oldva, azzal Budapesten nem kellett foglalkozni. Nem tudtak Budapesten jobbat a Selmecinél! Látható pl. a selmeci századfordulós idejű tanszékek felsorolásánál, hogy még hasonló tanszékek összetételű sem voltak az akkori BME-n. Sőt még ma sincsenek.
A selmeciek Trianon utáni Sopronba menekülése után volt egy rövid időszak, amikor a selmeciből lett soproni tanintézetet beolvasztották – változatlan tartalommal - a mai BME elődjébe, majd érdekes módon

később ismét szétválasztották, amikor Miskolcot megalapították, és ezzel visszaálltak az egykori alaphelyzetbe.
Európa szerte elkülönültek a bányászati tanintézetek mind az akkori tudományegyetemektől, mind az akkori műszaki egyetemektől. Az egyik leghíresebb német intézmény a freibergi, melyet 1765-ben alapítottak. Akadémiaként! Ez az intézmény a miskolcihoz hasonló utat járt be, mivel átnevezték egyetemnek. A mai neve ugyanis:
„TU Bergakademie Freiberg"
A TU = Technische Universität, tehát meghagyták a Bergakadámiát is a mai névben. Azért írom, mert ez lenne a tisztességes eljárás itthon is.
https://hu.wikipedia.org/wiki/TU_Bergakademie_Freiberg

„**A technikai tudományok művelésére az univerzitások nem voltak alkalmasak**, (erre mások is keresték a választ-RM) mert már a természettudományoknak a régibb tudományokkal való egyenjogúságát is csak bizonyos ellenállás legyőzése után ismerték el az egyetemek, még nagyobb volt az ellenállás a technikai tudományokkal szemben. Ha voltak is eleinte egyes univerzitásokon technikai tudományoknak tanszékei, pl. a geodéziának, a technológiának, a polgári épìtészetnek, a vìzépìtészetnek, a géptannak stb., ezek a tudományok, amint éppen nálunk az institution geometricum példája is mutatja, **az univerzitásokon nem voltak fejlődésképesek**. Ezeket a tudományokat, minthogy anyagi érdekek szolgálatában állottak, egyrészről kevésre becsülték, másrészről a fejlődés azért is ki volt zárva, mert az egyetemek légkörében, a praktikus élettől teljesen elválasztva, tisztán tudós formákhoz ragaszkodó módon- tárgyalták őket.
„Platón intése elérte célját. Plutarkhosz szerint a filozófusok a mechanikai ismereteket méltatlanoknak tartották figyelmükre. Ezeknek a nézeteknek a következménye, hogy az ókorban a szabad polgár megvetette a technikai foglalkozást. Az antik kultúra arisztokratikus, törpe kisebbségnek a kultúrája, amely túlnyomóan rabszolga tömegek munkáján nyugodott."
„A római császárság korában voltak ugyan ún. agrimensor iskolák, amelyekben a római mérnököket, agrimensores, képezték ki. Geometriát tanultak s jogi és egyházi ismereteket szereztek. Technikai oktatásban a szó valódi értelmében ezek sem részesültek. Azok között a nagy mérnökök között, akik a művészet és a technikai tudományok terén a legkiválóbbat alkották, kétségen kívül Leonardo da Vinci áll az élen, aki Lombardiában folyókat szabályozott, csatornákat épített, és mint Borgia herceg főmérnöke az ország erődítményeit is rendbe hozta. Ő már megfigyelt, kísérletezett és a mechanikát a tudományok paradicsomának."
http://www.ponticulus.hu/rovatok/limes/zelovich-kornel-a-hazai-technikai-felso-oktatas-fejlodese.html

Az Akadémia és a zene
„Selmecbányai oktatókról mintázta Mozart a Varázsfuvola alakjait"
„A Selmecbányai Bányászati Akadémia egykori tanárairól, ismert személyiségeiről alkotta meg Wolfgang Amadeus Mozart Varázsfuvolájának számos szereplőjét."
„A kutató (Lux András – RM) tanulmányaiban kifejti, hogy az operában az Éj királynője a Földanyát, magát a bányát személyesíti meg. Az öreg pap alakját Mozart Jacquin Miklósról, az ősi akadémia első kinevezett tanáráról mintázta, akinek gyermekeit maga a zeneszerző géniusz is oktatta. Mozart másik ihletője Born Ignác humanista, felvilágosult szabadkőműves volt, akit a selmecbányai mérnök ugyancsak barátjának mondhatott: róla Sarastro alakját mintázta meg.

Tamino alakjában Ruprecht Antal selmeci professzor jelent meg, míg az erőszakos, visszataszító jellemű Monostatost pedig a zseni egy berlini tanár, Klaproth személye alapján alkotta meg."
Mozart is, és az említett selmeci tanárok is szabadkőművesek voltak.
https://mult-kor.hu/cikk.php?id=16292
Hány egyetem tud felmutatni hasonló kapcsolatot?

Néhány mai veszély

A két leginkább érintett egyetem helyzete nem rózsás. Sopronban az erdőmérnökök kezéből mintha egyre inkább az ökológusok kezébe kerülnének a döntési jogkörök. Évi 50 – még jó, ha ennyit évente fel bír venni a szakma -erdőmérnök képzéséhez nem kell egy egyetem. Nagyon félre viszi az a dalt, melyre vonatkozó igyekezet egyre nyilvánvalóbb, ha Selmecből csak a kocsmázós szakestélyek maradnak meg, mert nem ez az igazi Selmec, mert ez így annak csak egy melléktermeke.
Az ökológusok pedig semmit sem tudnak a komoly műszaki múlttal kezdeni. Nekik ez semmihez sem kell. Nagy veszély Sopronnak a nagyon közeli győri egyetem is, amely ugyancsak a létéért küzd.
Miskolcot **nagyon kényesen érinti a hazai bányászat lényegi megszüntetése**. Csak idő kérdése, hogy meddig képeznek még erdőmérnököt, bányamérnököt.
Mindketten a közgazdász és a jogász képzésbe menekülnek, csak az a kérdés, hogy kell-e az országnak ennyi közgazdász és jogász.

A mérnöki felelősség

Mire kellett felkészíteni hallgatóit az IGH-nak és a Selmeci Akadémiának? Melyik feladat ellátásához kellett komolyabb, összetettebb ismeretanyagot elsajátítani? Ha valakinek lennének kétségei:
Az IGH-n végzett földmérő egy geodéziai műszerrel kimegy és pontosítja vagy kitűzi egy telek, egy földrészlet határait.
Az Akadámiának pedig meg kellett tanítania azokat az ismereteket, hogy

- a bányamérnök lehetőleg ne Kecskemét mellett akarjon ezüstbányát nyitni,
- hol van a föld alatt a keresett kincs,
- hogy lehet azt elérni a legkevesebb földmunkával, mert kezdetben nagyon kevés volt a gép,
- hogyan kell biztosítani. alátámasztani a föld alatti aknákat, tárnákat, hogy rá ne szakadjon a föld az emberekre,
- hogyan kellett úgy nevelni az embereket, hogy a nagyon nehéz és veszélyes munkát elvégezzék, közben megoldva az emberek napi gondjait,
- hogyan lehet egyre jobban és minél előbb felismerni és kivédeni a bányagázok betörését,
- hogyan lehet a nagy mélységben lévő fölalatti járatokat víztelenítení, azokból szinte fölfelé vezetve kivinni a vizet,
- hogyan lehet a kitermelt hatalmas anyagmennyiségeket a legolcsóbban elszállítani,
- hogyan lehet a kitermelt anyagokat feldolgozni,
- miféle jogokat kell a bányaművelés során megszerezni.

Kérés

a soproni és a miskolci egyetemek történészei írják meg a Selmeci Akadémia valós, igaz történetét, mely szerint a Selmeci Akadémia volt Magyarország első műszaki egyeteme!
Készüljön egy hiánypótló mű a hazai műszaki felsőoktatás ezen időszakáról, mely visszaadja Selmec rangját.
Ha a Selmeci Akadémiát továbbra is kitörlik, kitörölhetik a hazai felsőfokú mérnökképzés történetéből, a mérnökök emlékezetéből, tudatából, akkor ezzel azokat a tantárgyakat, tudományokat is kitörlik, amelyeket ott tanítottak. Ezt a barbárságot pedig meg kell akadályozni!
Végül abból egy példányt adjanak át a BME honlap íróinak.
Igazságot Selmecnek!

Szeged, 2022. IX. 23.